

12. 8. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nelegální stahování autorských děl z pohledu trestního práva

Snad každý uživatel internetu si někdy stáhl pro svou osobní potřebu film, píseň či fotografii, ti zdatnější pak třeba i počítačový program (např. počítačovou hru). Existují samozřejmě soubory, na které se autorská práva nevztahují, většinou však narazíme na problém, že daný soubor je dílem ve smyslu § 2 zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon (dále jen „autorský zákon“). Dopouští se uživatel, který si autorské dílo stáhne z nelegálního zdroje, protizákonného jednání a pokud ano, může být nelegální stahování postihnutelné předpisy trestního práva?

V dnešní době existuje mnoho placených legálních online platform s přístupem k autorským dílům (zejména filmům a seriálům) jako je Netflix, HBO GO, Disney+ atd. Další možností, jak získat počítačové soubory, je přístup přes datová úložiště typu Ulož.to. Zde jsou dostupná díla, která mají často nejasný původ a zřejmě chybějící licenční oprávnění k jejich stažení, zato jsou dostupná zdarma. A konečně, existují také weby, kde nahraný autorský obsah je zcela zjevně nelegální, jsou to zejména domény umožňující stažení tzv. torrentů a fungující na principu peer-to-peer (tedy že data proudí přímo od jednotlivých uživatelů k dalším uživatelům). Policie se snaží tyto platformy aktivně potírat, práci jim však komplikuje fakt, že tyto weby jsou často nadnárodní a jejich původce není vůbec snadné vypátrat.

Otázkou, zda je stahování autorského obsahu pro osobní potřebu přípustné, se v minulosti zabýval i Nejvyšší soud, který se vyjádřil v tom smyslu, že v případě zhotovení rozmnoženiny autorského díla toliko pro osobní potřebu ve smyslu § 30 odst. 1, 2 autorského zákona se nejedná o neoprávněný zásah do autorských a souvisejících práv. Zároveň se Nejvyšší soud vyslovil, že autorský zákon nevylučuje legální pořízení většího počtu kopií pro svou osobní potřebu, a to za předpokladu, že to není v rozporu s běžným způsobem užití díla a nejsou tím dotčeny oprávněné zájmy autora. Dle názoru Nejvyššího soudu je pak irelevantní, z jakého zdroje je tato kopie pro osobní potřebu pořízena, tedy může být opatřena i nelegálně (např. stažením autorského díla z internetu). Nesmí se však jednat o kopii počítačového programu, jelikož zhotovení kopie tohoto autorského díla vylučuje samotný autorský zákon v § 66.[1]

Není pak divu, že se široká veřejnost dodnes domnívá, že je stahování z internetu pro svou osobní potřebu v pořádku, když stejný názor zastával i Nejvyšší soud. **Výše zmíněný judikát je však dnes již překonaný judikaturou Soudního dvora Evropské unie** (dále jen „Soudní dvůr“). Ten vyjádřil názor, že nelegální pořízení kopií, ať už pouze pro svou osobní potřebu, není možno podřadit pod výjimku, jež by toto umožňovala. Svůj závěr odůvodnil tím, že při vytváření výjimek z autorského práva je nutno užít restriktivního výkladu, jelikož autorské právo, do kterého se zasahuje tímto mimořádně zákonem povoleným způsobem, je právem absolutní povahy. Soudní dvůr dále upozornil, že **v případě nelegálního stažení autorského díla se autor nedovolá adekvátní náhradní odměny, proto je stahování z nelegálních zdrojů, byť pro vlastní potřebu, nutno potírat.**[2]

Soudní dvůr upozornil na nutnost užití tzv. Bernského třístupňového testu, jenž lze považovat za materiální podmínku bezsmluvního užití díla, která musí být naplněna vedle jednotlivých zákonných licencí stanovených v zákoně (formální podmínka). Tři podmínky, jež musí být splněny pro přípustnost výjimky z autorského práva ve prospěch pořízení kopií autorského díla pro svou osobní

potřebu, jsou tyto:

- 1) Jedná se o zvláštní případ stanovený v zákoně.
- 2) Užití díla nesmí být v rozporu s běžným způsobem užití díla.
- 3) Oprávněné zájmy autora nesmí být nepřiměřeně dotčeny.

Soudní dvůr dospěl k názoru, že i kdyby byly první dvě podmínky testu splněny, stahování rozmnoženin z nelegálních zdrojů nemůže nikdy splňovat třetí podmínku tohoto testu, jelikož autoři nezískají při stahování děl z nelegálních zdrojů náhradní odměnu, a to se nepřiměřeně dotkne oprávněných zájmů autora bez dalšího. **S ohledem na výše uvedené lze uzavřít, že stahování autorského obsahu z nelegálních zdrojů je protizákonné.**

Je však takové jednání možno postihnout v trestněprávní rovině?

V judikatuře je věnována pozornost výhradně sdělování díla veřejnosti (nahrávání děl na internet bez svolení autora) a nikoli stahování. To pramení především z nižší společenské škodlivosti stahování, kdy je k němu ze strany orgánů činných v trestním řízení přistupováno v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe benevolentněji, jelikož skutek nedosahuje takové společenské škodlivosti, že by se nedalo vyřešit v mantinelech občanskoprávních, příp. správněprávních nástrojů nápravy.

Nelegální stahování by však přece jen mohlo naplňovat skutkovou podstatu § 270 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník (dále jen „*trestní zákoník*“). Toto ustanovení zní „*Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*“[3] Pro zjednodušení pracuji v tomto článku pouze s termínem autorské dílo, mé závěry jsou však plně aplikovatelné i pro další práva související s právem autorským ve smyslu §270 trestního zákoníku.

Jak jsem uvedl výše, podmínka zásahu do chráněných práv k autorskému dílu bude v případě stahování splněna, klíčová bude tedy interpretace slovního obratu „*nikoli nepatrně*“. Aby byla naplněna skutková podstata tohoto trestného činu, musí být zásah nikoli nepatrný. Komentářová literatura k tomuto uvádí, že je nutno posuzovat každý případ individuálně, zejména se musí zohlednit, jakou intenzitou bylo zasaženo do zákonem chráněných práv, jakým způsobem byl čin proveden, následky, jež čin vyvolal ve sféře osobních a majetkových práv autorů, dále zda se jednalo o ojedinělý zásah nebo mají zásahy dlouhotrvající či opakující se charakter. V neposlední řadě bude nutno posoudit i osobu pachatele, způsob a míru jeho zavinění, pohnutku a zda v minulosti již spáchal obdobný čin.[4]

Nutno podotknout, že podmínka nikoli nepatrného zásahu nebude v případě stažení díla koncovým uživatelem zpravidla splněna, jelikož škoda způsobena stažením např. jednoho filmu se pohybuje pouze v řádech korun. Nejvyšší soud totiž dovodil, že při výpočtu škody je nutno vycházet z toho, jakou částku by nositelé autorských práv získali, kdyby sami legálně zpřístupnili stažený obsah srovnatelným způsobem (v případě filmů a seriálů např. prostřednictvím online videopůjčoven) a že výši ušlého zisku není možno počítat z obvyklé ceny hmotného nosiče (např. DVD).[5]

Současně je pro nositele autorských práv výhodnější se hojit na provozovateli webových platforem, příp. na osobách, které dílo na internet nahrály než na uživateli, kteří dílo stáhli. Jednotliví uživatelé totiž způsobí stažením díla pouze nepatrnou škodu a bylo by ekonomicky nevýhodné a technicky prakticky nemožné se po každém z nich domáhat náhrady škody. Dne 7. 6. 2021 navíc vstoupila v účinnost směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie 2019/790,[6] která mj. poskytovatelům služeb pro sdílení obsahu online stanovuje nové povinnosti. Směrnice stanovuje

povinnost poskytovatelům služeb vynaložit „nejlepší úsilí“ směřující k zamezení šíření obsahu porušující autorská práva, jen tak mohou vyloučit svou odpovědnost.

Jak jsem však již nastínil výše, pro běžné uživatele může být problematická situace, kdy uživatel stáhne soubor typu torrent. V okamžiku stažení totiž uživatel zároveň data odesílá dalším uživatelům, čímž dílo rozmnožuje dále.[7] Jakýkoliv uživatel je pak potenciálním spolupachatelem trestného činu, a to ne primárně z důvodu samotného stažení díla, nýbrž z důvodu jeho dalšího sdílení, kdy společné jednání více uživatelů již může splnit podmínku „nikoli nepatrného“ zásahu do autorského práva.[8]

Jaký postih reálně hrozí za samotné nelegální stahování autorského obsahu na internetu?

Lze uzavřít, že stahováním autorských děl vznikne pouze nepatrný zásah do autorských práv, tedy v případě, že uživatel nestahuje torrent soubory a dále je nesdílí, nemusí se obávat trestněprávního postihu. Jednání však může být kvalifikováno jako přestupek ve smyslu autorského zákona. Na stahování autorského díla dopadá § 105a odst. 1 písm. a) autorského zákona a dle tohoto ustanovení lze za neoprávněné užití autorského díla uložit pokutu do výše 150.000 Kč. Zde teoreticky dopadají veškeré zásahy do autorského díla, které nedosahují intenzity „nikoli nepatrného“ zásahu. **Tedy v rovině čistě formální se uživatel každým stažením autorského obsahu z nelegálního zdroje dopouští přestupku. V praktické rovině se však stahování obsahu z internetu nevěnuje ze strany příslušných orgánů pozornost a není mi znám jediný případ, kdy by uživatel byl pokutován, či dokonce stíhán pro stahování autorského obsahu pro vlastní potřebu.**

Mgr. Bc. Václav Pindur



[Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s.r.o.](#)

Sokolská třída 60
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 941 946
e-mail: advokati@akbsn.eu

[1] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2009, sp. zn. 5 Tdo 234/2009

[2] Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 10. 4. 2014, ACI Adam BV a další v. Stichting de Thuiskopie a Stichting Onderhandeligen Thuiskopie vergoeding, sp. zn. C-435/12

[3] Ustanovení § 270 odst. 1 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

[4] ŠČERBA, Filip. § 270 [Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 2152

[5] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2014, sp. zn.: 5 Tdo 171/2014

[6] Směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropské unie 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic

96/9/ES a 2001/29/ES

[7] Ustanovení § 13 zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů

[8] SKUPIN, Zdeněk Jiří. Zamyšlení nad okolnostmi vylučujícími protiprávnost při trestněprávním zásahu do autorských práv za použití P2P a zejména klient-server sítí s důrazem na nutnou obranu a krajní nouzi. Trestněprávní revue, 2019, č. 2, s. 27-35

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)